

Graduat Superior en Comerç Internacional a la Universitat Pompeu Fabra

INTRODUCCIÓ

L'avaluació d'aquest ensenyament s'ha fet amb la metodologia tradicional i, per tant, no conté els elements quantitatius i de referència que es preveuen en altres avaluacions del mateix any. El procés d'avaluació interna va concloure a principis de 2004, mentre que l'avaluació externa es va dur a terme el maig de 2004. L'avaluació interna ha seguit els paràmetres establerts per AQU Catalunya i ha fet una diagnosi acurada de la situació de l'ensenyament. Per la seva banda, l'avaluació externa ha comptat amb un catedràtic d'Anàlisi econòmica de la Universitat de València, una professora titular d'Economia de l'empresa de la Universitat Carlos III, un alt càrrec d'una empresa catalana amb una presència important en mercats estrangers i un expert en avaluació de la qualitat universitària.

CONTEXT INSTITUCIONAL

La titulació comença a impartir-se el curs 1994-1995 fruit d'una col·laboració entre el Govern de Catalunya, la Universitat Pompeu Fabra i l'empresariat, per tal de donar resposta a la necessitat de professionals especialitzats en l'àmbit del negoci internacional. La titulació s'imparteix a l'Escola Superior de Comerç Internacional, un centre que està adscrit a la UPF i que és gestionat per un patronat amb la participació de la Universitat i del Govern de Catalunya i, també, de la Cambra de Comerç de Barcelona, el Consell de Cambres de Catalunya i PIMEC. És important assenyalar que es tracta d'un títol propi i, per tant, malgrat que té una bona inserció laboral dels graduats, no gaudeix del suport econòmic i de l'atractiu que atorga l'oficialitat.

Davant del procés de convergència en l'Espai europeu d'educació superior (EEES), l'avaluació externa recomana una redefinició que afecti la visibilitat del títol, per tal d'informar millor de la naturalesa i el nivell de la titulació. L'avaluació externa també recomana estar alerta a l'adaptació de l'ensenyament al nou context educatiu europeu, per tal de preveure la creació d'un nou títol oficial.

Finalment, cal comentar que, fa poc temps, l'Escola ha iniciat la impartició del segon cicle d'Investigació i Tècniques de Mercat, a la vegada que té diversos programes de formació continuada, entre els quals hi ha el Master in International Business, la qual cosa és beneficiosa.

ACCÉS ALS ESTUDIS

La política d'accés segueix els criteris generals del sistema universitari de Catalunya. Actualment hi ha 60 places, que la demanda no cobreix. Aquesta situació provoca que sigui difícil establir un procés de selecció competitiu.

La majoria d'estudiants provenen de les PAU. La nota de tall és de 5, però la proporció d'estudiants que accedeixen a la titulació amb notes superiors a 6 és, per al darrer curs analitzat, del 65%. Tot i això, el perfil dels estudiants que accedeixen al centre és força heterogeni, atès que poden provenir de totes les vies. Una situació semblant es dona amb el nivell d'anglès dels nous estudiants. En definitiva, les proves d'accés (especialment les d'anglès) no són prou útils per homogeneïtzar el nivell dels nous estudiants.

A més, l'avaluació constata la necessitat de millorar la informació als nous estudiants sobre la dedicació acadèmica que es demana durant els estudis. Això ajudaria a disminuir el nombre d'abandonaments.

Taula 1. Dades generals de la Universitat Pompeu Fabra. Curs 2000-2001

Comerç Internacional, UPF	
Total d'estudiants a l'ensenyament	273
Estudiants de l'ensenyament a tot Catalunya	273
Total d'estudiants matriculats a la UPF	10.124
Estudiants de cicle llarg a la UPF	5.413
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte al total d'estudiants de la UPF	2,7%
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte al total d'estudiants de cicle llarg de la UPF	5,0%
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte al total d'estudiants de la titulació a Catalunya	100%

Taula 2. Notes de tall. Graduat Superior en Comerç Internacional a la UPF. Evolució 2001-2002

	Via d'accés PAU				
	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003
Nota de tall	5	5	5	5	5
Nota de tall equivalent*	5	5	5	5	5

* El valor de la nota de tall equivalent s'obté d'assignar la mateixa oferta de places a tots els centres (prenent com a referència el centre que té una oferta menor) i, posteriorment, calcular una nova nota de tall d'accés d'acord amb aquesta oferta hipotètica. Aquest indicador ens permet identificar la potència de la demanda sense condicionar-la a l'oferta.

Font: DURSI

Taula 3. Demanda d'accés a la titulació. Curs 2002-2003

	Places ofertes	Demanda global	Ràtio demanda/ oferta	Demanda 1a opció		Demanda global satisfeta
				PAU	Altres	
Comerç Internacional, UPF	90	77	0,85	77	-	80

Font: DURSI

Taula 4. Distribució dels estudiants de 1r curs per notes i vies d'accés

	Via d'accés PAU								
	Curs 1999-2000			Curs 2000-2001			Curs 2001-2002		
	[5-6]	[6-7]	>7	[5-6]	[6-7]	>7	[5-6]	[6-7]	>7
Comerç Internacional, UPF	44%	40%	16%	26%	47%	27%	35%	45%	20%

Font: DURSI

FITES, OBJECTIUS I PLANIFICACIÓ

A escala institucional, el centre té definits la missió i els objectius de l'ensenyament. Tanmateix, l'avaluació externa posa de manifest la necessitat tant de definir-los més detalladament com de divulgar-los entre la comunitat acadèmica.

L'avaluació constata que tant l'estructura com els continguts del currículum responen a les demandes formatives de la societat, la qual cosa es tradueix en un nivell d'inserció laboral notable. De fet, tots els graduats treballen, i en una proporció gens menyspreable disposen de la seva pròpia empresa. Tot i això, l'avaluació externa recomana una millora en la definició del graduat a través d'un redisseny del pla d'estudis i un seguiment acurat dels mecanismes de revisió d'aquests estudis, per tal d'assegurar que estiguin permanentment d'acord amb les necessitats professionals de l'àmbit.

PROGRAMA DE FORMACIÓ

Dels 300 crèdits del programa, 129 crèdits corresponen a assignatures que són considerades com a troncales en qualsevol llicenciatura d'ADE, i 138 crèdits més ho són d'assignatures que la UPF identifica com a obligatòries en la seva titulació d'ADE. No hi ha assignatures optatives ni de lliure elecció, i els 33 crèdits restants són propis de la titulació. Cal dir, però, que 24 dels 138 crèdits obligatoris corresponen a idiomes (alemany, francès, japonès, rus i xinès mandarí).

L'estructura del pla d'estudis possibilita les fites i els objectius del currículum. Així mateix, els objectius i els continguts dels programes de les assignatures són coherents amb els objectius i els perfils de formació.

Tanmateix, l'avaluació recomana una millora de la coordinació vertical entre professors i una millora del pràcticum, especialment pel que fa a l'organització i el seguiment acadèmic. Evidentment, aquesta millora es podia coordinar amb elements que afavorissin la inserció laboral, ja que moltes de les empreses que tenen estudiants amb pràctiques després acaben contractant-los.

Es valora positivament, en l'àmbit dels idiomes, que hi hagi docència en anglès en el 30% de les assignatures, com també la possibilitat de cursar altres idiomes. Respecte a aquest punt, fóra bo estendre la continuïtat d'aquesta oferta docent a segon cicle.

Taula 6. Programa de formació	
Comerç Internacional, UPF	
Publicació al BOE	Títol propi (aprovat per la Junta de Govern de la UPF el 14 d'octubre de 1998)
Anys de durada	4
Pla d'estudis	
Crèdits troncal i obligatoris	155
<i>Teoria</i>	nd
<i>Pràctica</i>	nd
Crèdits optatius (b)	nd
Crèdits de lliure elecció	0
Total	300
Grau mínim de practicitat obligatòria	nd
Nombre d'assignatures optatives ofertes	nd
Oferta de crèdits optatius propis (a)	nd
Relació d'optativitat (a/b)	nd
Projecte final de carrera / pràcticum	No
Pràctiques en empreses	Sí
Nd: dada no disponible	
Font: centre avaluat	

DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

La metodologia docent segueix els paràmetres establerts per la UPF. En aquest sentit, la implantació de l'avaluació continuada i la presència de l'estudiant en les classes afavoreix el rendiment acadèmic dels alumnes i la qualitat del mateix procés d'ensenyament-aprenentatge. Cal destacar, d'altra banda, que la mida dels grups és reduïda, la qual cosa afavoreix l'aprenentatge i la possibilitat de fomentar el treball en equip, encara que aquest element metodològic demani una revisió per superar determinades debilitats, lligades especialment a l'avaluació individual dels treballs en equip.

Taula 7. Distribució dels estudiants en la titulació. Curs 2001-2002

Comerç Internacional, UPF	
Mitjana d'estudiants per grup de 1r curs	
<i>Teoria</i>	31
<i>Pràctica</i>	nd
Mitjana d'estudiants de nou ingrés de 1r curs	
<i>Teoria</i>	30
<i>Pràctica</i>	nd
Mitjana d'estudiants per grup de 1r cicle	
<i>Teoria</i>	33
<i>Pràctica</i>	nd
Mitjana d'estudiants per grup de 2n cicle	
<i>Teoria</i>	58
<i>Pràctica</i>	nd
Total d'estudiants	273
Estudiants equivalents a temps complet	258
Nd: dada no disponible	
Font: UPF	

Taula 8. Resultats acadèmics. Curs 2001-2002

Comerç Internacional, UPF	
Taxa d'èxit en el 1r curs	
<i>Examen ordinari</i>	77%
<i>Examen extraordinari</i>	67%
Taxa d'èxit en la resta de 1r cicle	
<i>Examen ordinari</i>	87%
<i>Examen extraordinari</i>	60%
Taxa d'èxit en el 2n cicle	
<i>Examen ordinari</i>	94%
<i>Examen extraordinari</i>	84%
Taxa d'èxit en l'ensenyament	
<i>Examen ordinari</i>	87%
<i>Examen extraordinari</i>	69%
Rendiment acadèmic	
<i>Primer curs</i>	82%
<i>Ensenyament</i>	91%
Mitjana d'estudiants titulats (1999-2002)	46
Taxa de graduació	68%
Font: centre avaluat	

Des del punt de vista metodològic, l'avaluació interna destaca l'oferta de serveis de suport als nous estudiants amb cursos introductoris de matemàtiques i informàtica, i de classes de reforç d'algunes matèries. En canvi, respecte a l'ús de l'ordinador portàtil a les classes per part dels estudiants, l'avaluació externa no veu clara la seva utilitat actual i qüestiona l'obligatorietat de disposar-ne d'un per accedir als estudis.

En principi, les tutories s'organitzen a través del correu electrònic, en part a causa del fet que la gran majoria de professorat no és personal a temps complet de l'ESCI. Tot i això, tant des del professorat com des de la coordinació s'ha anat suplint aquesta mancança amb fórmules individuals. L'avaluació ha destacat positivament la tasca dels coordinadors de grup. En canvi, tant els professors com els alumnes es queixen de no tenir més facilitats per fer les tutories presencials.

Dit això, cal posar de manifest que, si bé les taxes d'èxit i rendiment són bones, l'abandonament se situa al voltant del 30% i es concentra al primer curs, i especialment entre els estudiants amb menor nota d'accés als estudis.

L'avaluació posa de manifest la dificultat actual de compaginar estudis i feina per part dels estudiants.

PROFESSORAT

L'avaluació considera que el procediment de selecció de professorat és adequat des d'un punt de vista acadèmic. Malgrat tot, l'estructura de professorat presenta, segons l'avaluació externa, algunes mancances. En aquest sentit, l'avaluació recomana, atesa l'envergadura que han adquirit els estudis de l'Escola, reforçar la plantilla, per tal de tenir un grup significatiu de professorat propi. Així mateix, també recomana dotar-se d'una estructura de coordinació vertical d'assignatures, tasca que els coordinadors de curs no poden assumir. Aquesta coordinació, que en altres centres està assegurada pels departaments, en el cas de l'Escola la podria fer el cap d'estudis i el professorat propi. A més, aquest professorat propi permetria avançar cap a una implantació més acurada del sistema de tutories.

Aquest nucli de professors facilitaria l'assoliment del volum de recerca necessari per complir els objectius de qualitat del títol. A més, la possibilitat de tenir un grup propi de professors doctors pot ser clau en un futur procés d'acreditació del centre per impartir una titulació oficial.

Taula 9. Dedicació docent del professorat. Curs 2002-2003

	Comerç Internacional, UPF
Professorat propi	19%
Professorat ordinari	
Catedràtics d'universitat	8%
Titulars d'universitat	10%
Associats-UPF	13%
Associats	34%
Idiomes	7%

Font: centre avaluat

INSTAL·LACIONS

L'edifici on se situa l'Escola és de molt bona qualitat, disposa d'espai suficient i té perspectives de poder-se ampliar, tenint en compte que actualment només ocupa el 50% de l'espai disponible. Les aules estan molt ben equipades i són funcionals.

RELACIONS EXTERNES

Si bé l'avaluació qualifica d'acceptable el nivell de relacions externes que manté la titulació, en particular en l'àmbit dels contactes empresarials, subratlla també la necessitat de fer un esforç més gran en aquesta dimensió. Es constata que la projecció del centre més enllà de Catalunya és limitada i es recomana potenciar, d'una banda, els acords amb altres institucions acadèmiques per a l'intercanvi d'estudiants i, de l'altra, els acords amb empreses situades a l'estranger per tal de facilitar la formació pràctica dels estudiants en aquest camp.

PLANIFICACIÓ DE LA TITULACIÓ I GESTIÓ DE LA QUALITAT

L'avaluació considera que l'Escola disposa d'una gestió més flexible i simplificada que la que se sol donar en institucions universitàries públiques. Això és degut a les dimensions del centre i a la manca de rigideses derivades dels sistemes d'organització i contractació pública. En canvi, com a febleses, l'avaluació ha detectat la necessitat d'avançar en la definició de procediments que permetin obtenir informació estadística agregada sobre el funcionament de la titulació d'una manera precisa i àgil. Es constata la necessitat de potenciar els mecanismes interns d'assegurament de la qualitat. Finalment, respecte del personal d'administració i serveis (PAS), l'avaluació destaca la seva motivació i implicació respecte del projecte del centre.